

JAN ŘÍHA :
ČESKÉ OVOCE

Dr. Ing. KAREL KAMENICKÝ:

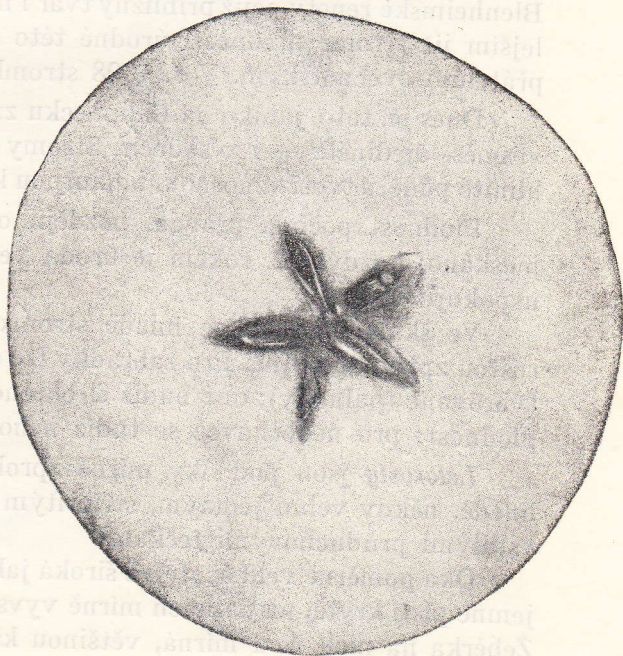
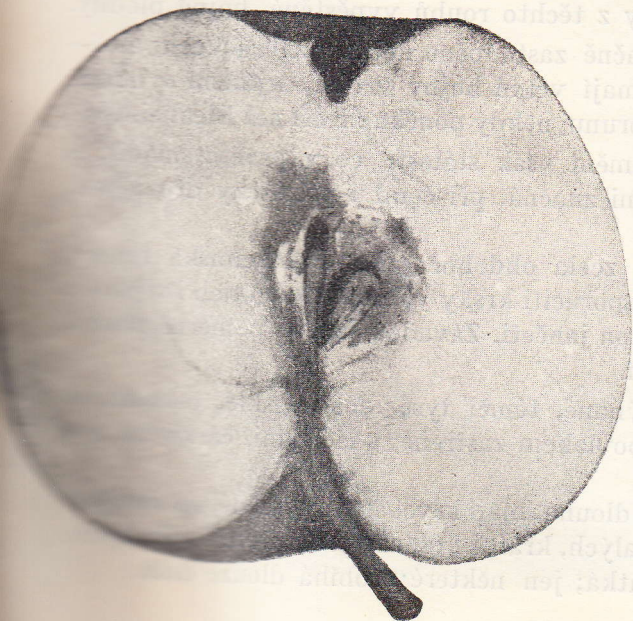
D) JABLKA II.

Čís. 65.

DAŇKOVO.

RENETTE JOSEF DANĚK.

LETOROST.

VĚTEV KVĚTONOSNÁ.

DAŇKOVO.

Původ a všeobecné poznámky. Nejstarší, zdařilý tento semenáč byl prvním pomologickým „dítěm“ Procheovým. Pochází již z r. 1851 podle vlastních rukopisných záznamů pěstitelových. Zdá se, že vznikl opravdu náhodou, bez zásahu Procheova, jenž je tudíž v tomto případě vlastně pouhým objevitelem nové odrůdy vzhledem k ostatním semenáčům cílevědomě získaným v pozdějších letech.

Náhodný tento semenáč nazval p. Proche původně Reinette Josef Daniek, ku počtě p. Josefa Daňka, nájemce pivovaru v Chlumci n. C., později v Novém Městě u Chlumce, muže vzácného charakteru, výtečného hospodáře a známého lidumila. Podle domněnky Řihovy není pochyby o tom, že Daňkovo jablko vzniklo ze semene Blenheimské renety, jejíž přibližný tvar i barvu podědilo. Pan Proche, seznav na odrostlejších již stromě přednosti úrodné této odrůdy, rozdal mnoho roubů svým okolním přátelům ovocnářským. V r. 1898 stromky z těchto roubů vypěstěné hojně plodily.

Dnes je toto jablko na Chlumecku značně zastoupeno nejen v zahrádkách, ale — vesměs ojedinele — i v sadech. Stromy mají velmi bujný vzrůst, zejména v dobré, hlinité půdě, a tvoří vznosnou, mohutnou korunu, někdy poněkud řidší než Blenheimská.

Plodnost počíná, pravda, později, odmění však stálostí, co v prvním mládí zameškáno; každým 2. rokem je úroda velmi značná, při čemž i přírůstky dřeva jsou uspokojivé.

Ve školce chovají se mladé stromky zcela obdobně jako Blenheimská reneta, rostou zpříma a bujně. Pro zahrádky lze doporučiti krsky volně rostoucí neb i stromky tvarované (palmety); obě budiž šlechtěno na jančeti. Závadou je i tu poměrně pozdní plodnost; pro nedočkavce se tudíž nehodí.

Letorosty jsou pod oky mírně zprohýbané, téměř lysé, dosti lesklé, čokoládově hnědé, někdy velmi jemným, stříbřitým povlakem zastřené, s řídkými, čárkovitě vystalými průduchovými tečkami.

Oka poměrně veliká, stejně široká jak dlouhá, mají krycí šupiny hnědé, na okrajích jemně plstí kryté, na patkách mírně vyvstalých, krátce i dlouze prohnutých a širokých. Žeběrka na nich jsou mírná, většinou krátká; jen některé probíhá dlouze dolů.

DAŇKOVO
JOSEF DANĚK

Pupence květní jsou poměrně malé, vejčité, krátce kuželovité, hnědě šupinaté a velmi málo chloupkaté. (Viz obraz.)

Listy jsou husté, veliké, kožovité, barvy sytě zelené. Řapíky s poměrně malými palisty, bývají jen u báze začervenalé. Mírně zvlněná čepel oválovitého tvaru bývá až 95 mm široká a 115 mm dlouhá, na obvodě dosti hluboko, ostře i dvojmo pilovitá. Listy příplodní jsou velmi ostře pilovité, protáhle eliptické s řapíky delšími a tenšími.

Květ. Téměř zároveň s Blenheimskou renetou z červenavých poupat rozvíjejí veliké, narůžovělé květy v bohatých chomáčích. Měkce plstnaté kalichy mají ušty široké. Korunky měří 50—60 mm v průměru; plátky korunní jsou velmi tupě až kruhovitě eliptické, na vnější straně lehce stíněné; v rozkvětu rozkládají se zcela ploše, okraji značně se přesahující. Ze sevřených dvaceti tyčinek jen nejdelší dosahují prašníky úrovní blizen. (Viz obraz.)

Plody znázorněné na barevné příloze pocházejí ze Státní ovocné školky v Chlumci n. C.; z nich onen pruhovaný představuje ovoce výjimečně, jen za zvláště příznivých okolností krásně vybarvené. Běžně veliké plody měřívají 75—85 mm na šíř i na výšku; je to tedy ovoce veliké. Velikosti odpovídá ovšem i značná váha 150—220, i 240 g. Tvar je měnlivý: některé plody jsou zploštělé, jiné značně vyšší, k temeni zúžené; mnohé plody jsou nesouměrné.

Kalich zpravidla otevřený neb polootevřený má ušty již od základu rozestouplé, zelenožluté, se špičkami zaschlými, proti sobě skloněnými a mírně nazad zahnutými. Jamka kališní je dosti prostorná, nepřiliš hluboká, na úbočích nepravidelně žebérkatá, na obvodě zvlněná, často poněkud zkosená. Žebra, pokud zde vznikají, neznatelně plod hranatí a mizejí ve stopečné polovině.

Stopka u velikých plodů bývá krátká, silná a polodužnatá, u menších plodů tenší a delší, spíše dřevnatá; tkví v jamce hluboké, v dutině zpravidla hrubě příčně šupinatě porezavělé. Rezovina rozptyluje se někdy v krátkých paprscích.

Slupka mdlé se leskne, je hladká, pouze povyvstalé průduchové tečky jsou na omak znatelné; barva světle zlatě žlutá, ze dvou třetin skvěle nachově až purpurově zardělá, ve stínu jen červeně nastříkaná, více méně nezřetelně, tmavě pruhovaná a žíhaná, rozhodně temněji než u Blenheimské renety. V červeném krásně vynikají jemné, četné tečky, bělavě vroubené a po celém plodu rozseté. Tu a tam bývá stříknuta drobná, čárkovitá korkovina.

Číska u vysokých plodů bývá rourkovitě dlouze protáhlá, u plošších často jen krátce nálevkovitá. Dutoosý jaderník má pouzdra do osy otevřená různě širokými štěrbinami; stěny pouzder jsou lehce natrhané. V každém pouzdře bývá po 1—2 jádřech, poněkud slabých a protáhlých, barvy světle hnědé. (Viz obraz.)

Bělavá dužnina přechází lehounce do žlutava a na řezu se nemění; je polojemná, hustá, tuhá, šťavnatá, chuti renetové, příjemně sladce navinulé, delikátní — žel, že bez aromatu Blenheimské, což brání zařaditi toto jablko s dobrým svědomím mezi nejlepší. Plody slabě voní.

Jablko je potřebí sklízeti zároveň s Blenheimskou renetou, již však zpravidla nedostihuje trvanlivostí. Uzářává, uloženo, od konce listopadu a vydrží přes leden, mnohdy až do března, jako na př. v r. 1923, kdy bylo výborné; některé plody — jako renetá Blenheimská — rády však křenčí.

Cenné, krásné, veliké toto jablko, jsouc dostatečně tvrdé, má všechny přednosti požadované na ovoci tržním. Je vhodné pro stůl i každou hospodářskou potřebu. Správně • má podotýká p. Proche: Vyrovná se lahodou zlatým renetám.

Ač i jako krsek je vhodné pro malé zahrádky, hodí se nejlépe jako vysokokmen do střežených sadů, zejména tam, kde se pěstuje spodní plodina — vznosná koruna nevadí totiž obdělávce. K silnicím a do stromořadí vůbec pro lákavost plodů nelze ho doporučit.

Na trh má přijít nejlépe před vánoci, kdy je již zralé a ještě zdravé.

Špatné vlastnosti. Kromě křenčení plodů v pozdějším období netrpí plody ani stromy nijak chorobami. Závadou je pozdní plodnost.

Literatura a synonyma. Prvý popis uveřejnil p. Říha v „České Floře“ 1899 na str. 58 a další r. 1910/11 v „Zahradě domácí a školní“ str. 32., p. Kubišta v I. roč. „Ovocnických Rozhledů“ na str. 171 a p. Těšitel v XIII. roč. na str. 53, zmíněno i v Hospodářském slovníku naučném, vesměs pod jménem Josef Daněk nebo Daňkova reneta. Pěstitel zmiňuje se v rukopisech o tomto jablku několikrát; obvyčejně je zove Josef Daniek nebo Reinette Josef Daniek. Taktéž uvedena r. 1889 v katalogu fy Simon Louis-Frères a v časopise „Der Obstzüchter“ r. 1913 na str. 35.

V katalogu národního arboreta v Zöschen nabízeno s ostatními semenáči Procheovými.

V katastru jabloní Státního pomologického arboreta je označena čís. 208.

